

Eesti Kohtunikuabide Ühingu arvamused ja märkused ühinemise, jagunemise ja
ümberkujundamise jm küsimuste kohta

Eesti Kohtunikuabide Ühing tänab võimaluse eest avaldada arvamust ühinguõiguse revisjoni käigus kavandatavate seadusemuudatuste kohta.

Esitame oma arvamused nii 5.12.2019 kohtumiseks kui ka kogu eelnõude paketi kohta.

Äriregistri seaduse eelnõu

1. § 50 lg 2 p 10 – täiendada sõnadega ”osakapitali vähendamise”, ”tegevuse jätkamise”. Nimetatud kanded nõuavad sarnaselt teiste sättes märgitud kannetega põhjalikumat kontrolli ning ei ole põhjendatud nende kannete tegemine kiirkorras. Samuti kaaluda osakapitali suurendamise kande lisamist nimekirja – tegu on tihti väga mahukate ja aeganõudvate menetlustega.
2. § 50 lg 3 – jätta seadusest välja teine lause. Kiirmenetlusest väljajätmise põhjust ei saa automaatselt kuvada, ettevõtjale tuleks sisuliselt saata puuduste kokkuvõte, mis tähendab puuduste kõrvaldamise määruse sisu edastamist. Praktikas seda nõuet täna ei täideta.
3. § 56 lg 2 – täpsutada vastuväite sisu ehk milline kanne milliste andmetega tuleb äriregistrisse teha. Samuti tuleb sätestada vastuväite kustutamise kord (analoogis KRS § 46 lg 4).
4. § 59 lg 2 - viimane lause – registripidaja peab vastuväite saamisel otsustama selle põhjendatuse üle kandemäärusega. Võimalusel analüüsida, kas isikutevahelise sisulise vaidluse lahendamine (nt teade ebaõige aadressi kohta kinnistu omanikult vs äriühingu vastuväide kehtiva üürilepingu esitamisega) saab olla registrimenetluse ese.
5. § 66 lg 1 - asendada sõnad ”kuue kuu” sõnadega ”kolme kuu”
6. § 66 lõiked 4,6, 7 ja 8 - asendada sõna ”registripidaja” sõnaga ”kohus”
7. Kaaluda võimalust kehtiva menetluse lühendatud variandi asemel registrisubjekti ”sulgemist” kuni puuduvate aruannete esitamiseni koos sunniraha maksmisega. Tähtaegade lühendamine säilitab tänase olukorra, kus esitatakse aruandeid viivitusega mitme aasta lõikes kustutamismenetluse viimasel hetkel ning registripidaja koormus on jätkuvalt suur, sisulise tulemuseta.

Äriseadustik (ÄS)

1. ÄS § 15 lg 1 - teine lause – kaaluda sätte täpsustamist, kelle pädevuses (kohus või registripidaja, kohtunik või kohtunikuabi) on ärinime kasutamise keelamise otsustamine hagita menetluses.
2. ÄS § 19 g 2 – kaaluda sätte täiendamist selliselt, et prokuura lõpetamisele kohaldatakse juhatuse liikme tagasiastumise sätet. Kehtiva regulatsiooni korral saab prokurist nõuda prokuura lõpetamist, mis eeldab prokuristi määranud organi poolt prokuura lõpetamise

otsuse tegemist. Prokuristil tuleb prokuura lõpetamiseks pöörduda kohtu poole, kui prokuura andnud organ prokuurat prokuristi nõudmisel ei lõpeta.

3. ÄS § 21 – kaaluda paragrahvi täiendamist lõikega 3 – ”Prokuura kustutamise kanne tehakse äriregistrisse ettevõtja avalduse alusel. Avaldusele lisatakse äriühingu korral ka prokuura lõpetanud organi otsus.“. Sätte lisamisega välistatakse võimalus, kus juhatus liige esitab kandeavalduse prokuura kustutamiseks olukorras, kus prokuurat tegelikult lõpetatud ei ole.
4. ÄS § 107 – analüüsida, kas osaniku lahkumisele esitatavad tingimused (lahkuda majandusaasta lõpul, teatades kuus kuud ette) on otstarbekad. Praktikaks muudetakse majandusaasta andmeid äriregistris tagasiulatuvalt selleks, et osanik saaks ühingu lahkuda.
5. ÄS § 139 lg 1¹ - eelnõu kohaselt satub tähtajaliselt asutatud osaühing automaatselt likvideerimise faasi. Praktikaks on tavaline olukord, kus osaühingul puudub juhatus. Kanne osaühingu lõpetamise ja likvideerija kohta tehakse äriregistrisse juhatus kandeavalduse alusel (ÄS § 204 lg 1; § 2017 lg 1). Eelnõust ei selgu, kas tähtajaliselt asutatud osaühingu lõpetamise kanne tehakse äriregistrisse samuti automatiseeritud korras või peab selleks kandeavalduse esitama juhatus.
6. ÄS § 144 lg 1 p 4¹ - kaotada kohustus esitada juhatus liikme notariaalselt kinnitatud nõusolek ja kinnitus eraldi dokumendina. Kandeavalduse esitab juhatus (ÄS § 144 lg 1), kandeavalduse esitamisega kinnitabki juhatus liige oma nõusolekut ning kinnitus peaks sisalduma kandeavalduses. Välditakse kahe dokumendi esitamist (kandeavaldus ja kinnitus/nõusolek), mida saab esitada ühe dokumendina.
7. ÄS § 171 lg 5 - õigusselguse mõttes sõnastada see lõige alljärgnevalt:
„Osanike koosolek protokollitakse. Protokoll kantakse:
1) osaühingu ärinimi ja asukoht;
2) koosoleku toimumise aeg ja koht;
3) koosoleku juhataja ja protokollija nimed;
4) koosoleku päevakord;
5) koosolekul vastuvõetud otsused koos hääletamistulemustega (poolt häälte arv, vastu antud häälte arv ning erapooletuks jäänud häälte arv);
6) koosoleku otsuse suhtes eriarvamusele jäänud aktsionäri nõudel tema eriarvamuse sisu.“
8. ÄS § 196 lg 1 p 4 – asendada kehtiv sõnastus sõnastusega ”rahalise sissemakse tegemist tõendav dokument”. Võimaldab esitada rahalise sissemaksega osakapitali suurendamisel ka konto väljavõtet, mis tõendab samuti rahalise sissemakse tegemist. Erinevalt krediidasutuse või makseasutuse teatisest on konto väljavõtte konto omanikule internetipangas tasuta, väljastakse koheselt ning dokument saab automaatselt pangapoolse digitaalse kinnituse. Panga teatise väljastamine on tasuline ning väljastamine võtab aega sõltuvalt pangast 1-3 päeva. Hetkel on konto väljavõtte esitamine lubatud justiitsministri määruse alusel (Kohtule dokumentide esitamise kord), mis ei ole vastavuses seadusega. Nimetatud määrusega kehtestatakse kohtule dokumentide elektroonilise esitamise ning digitaalallkirjastamise nõuded (§ 1 lg 1), määruse § 11³ kannab pealkirja „Krediidasutuse ja makseasutuse teatist asendavad dokumendid“ ning lubab krediidasutuse või makseasutuse teatise asemel esitada maksekorraldust. Maksekorraldus ei tõenda sissemakse tegemist ning ei saa olla teatist asendav dokument. Määrusega ei saa muuta/asendada seaduses sätestatud dokumentide loetelu.
9. ÄS § 208 lg 1 – täiendada sätet kandeavaldusele lisatavate dokumentidega, milleks on likvideerija määramise (ÄS § 206 lg 1) korral likvideerija määramise otsus (osanike

ühise otsuse korral), osanike koosoleku protokoll või hääletusprotokoll. Kehtiva ÄS kohaselt ei esitata registripidajale likvideerija määramise aluseks olevat dokumenti (juhul, kui likvideerija ei ole juhatuse liige), samas tuleb likvideerija vahetumise korral muudatuse aluseks olev otsus (ÄS § 208 lg 1 teine ja kolmas lause) esitada.

10. ÄS § 208 lg 1 – täiendada likvideerijate vahetumise või esindusõiguse muudatuse registrisse kandmise avaldusele lisatavate dokumentide loetelu dokumentidega „osanike koosoleku protokoll või hääletusprotokoll“. Kehtiva ÄS kohaselt tuleb kandeavaldusele lisada otsus, mille vormi- ja sisunõuded seaduses puuduvad (v. a. osanike ühise otsuse korral, ÄS § 173 lg 6).

11. ÄS § 217 lg 2 – sätte kohaselt eeldatakse, et likvideerimisel vara väheneb ning tegevuse jätkamise kandeavalduse esitamisel tuleb registripidajale esitada ka osakapitali vähendamise dokumendid.

Praktikas osakapitali vähendamise dokumente registripidajale ei esitata. Puuduste kõrvaldamise määruse saamisel kinnitab juhatuse liige, et osakapital ei ole vähenenud. Tuleks kaaluda vastava (automaatse) kinnituse lisamist tegevuse jätkamise kandeavaldusse, et vältida puuduste kõrvaldamise määruse tegemist olukorras, kus vara on säilinud ning osakapitali vähendada vaja ei ole.

12. ÄS § 217 lg 3 –

a) Kohustada kandeavaldust allkirjastama ka juhatuse (uut) liiget. ÄS kohaselt esitab tegevuse jätkamise kandeavalduse likvideerija, kandeavaldusele lisatakse tegevuse jätkamise ja juhatuse liikme valimise otsus. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tekib olukord, kus juhatuse liikmeks määratakse ja äriregistrisse kantakse isik, kes ei ole selleks nõusolekut andnud ning kes ei ole kinnitanud õigust olla juhatuse liige;

b) Täiendada kandeavaldust kandeavaldusele lisatavate dokumentide loeteluga. Kandeavaldusele tuleb lisada tegevuse jätkamise otsus või vastavat otsust sisaldav osanike koosoleku protokoll või hääletusprotokoll, osakapitali vähendamise ja suurendamise dokumendid (vajadusel).

13. ÄS § 218 lõike 2 täiendamine võimalusega taastada äriregistrist kustutatud osaühing tegevuse jätkamiseks – eelnõust ei selgu, kuidas seostub muudatus juhatuse liikme vastutusega (ÄS § 187 lg 1). Muudatus annab võimaluse taastada äriühing äriregistrisse pärast juhatuse liikme vastu esitatava nõude aegumistähtaega ning jätkata sama äriühingu kaudu tegutsemist isikul, kes võib olla tegutsenud võlausaldajate huvide- ja seadusevastaselt. Pooldame tähtaja kehtestamist tegevuse jätkamise otsustamiseks.

14. ÄS § 219 lg 2 – täiendada lausega ”Dokumentide hoidja elu- või asukoht muudetakse dokumentide hoidja kandeavalduse alusel”. Dokumentide hoidja elu- või asukoht kantakse äriregistrisse (ÄS § 219 lg 2), andmete muutmise korda sätestatud ei ole.

15. ÄS § 320 - täiendada sõnadega ”või nõukogu koosoleku protokoll või hääletusprotokoll”.

Nõukogu otsus võetakse vastu ja vormistatakse protokollita juhul, kui otsuse tegemisel osalesid kõik nõukogu liikmed (ÄS § 323 lg 6).

Reeglina valitakse nõukogu esimees nõukogu koosolekul, kehtiva ÄS kohaselt tuleks protokollile lisaks vormistada eraldi nõukogu otsus ja esitada see registripidajale. Nõukogu esimehe valimise kontrollimine on oluline, kuna nõukogu esimees esitab kandeavalduse juhatuse koosseisu muutmise äriregistrisse kandmiseks.

16. ÄS § 343 lg 1 p 4 – vt p 6 (ÄS § 196 lg 1 p 4 muutmine).

17. ÄS § 371 lg 1 – vt p 8 (ÄS § 208 lg 1 muutmine).

18. ÄS § 380 lg 2 – vt p 7 (ÄS § 217 lg 2 muutmine).

19. ÄS § 380 lg 3 – vt p 8 (ÄS § 217 lg 3 muutmine + nõukogu liikmete nõusolekud – aktsiaseltsi tegevuse jätkamisel määratakse ka uus nõukogu).

20. ÄS § 382 lg 2 – vt p 9 (ÄS § 219 lg muutmine).

21. ÄS § 475¹ - "tulundusühistu osanik" asendada sõnadega „tulundusühistu liige“.
22. ÄS § 480 lg 3 p 8 - sõna „jagunemine“ asendada sõnaga „ümberkujundamine“
23. ÄS § 480 lg 5 - sõna „tulundusühinguks“ asendada sõnaga „tulundusühistuks“
24. ÄS § 485 lg 1 – lisada osaühingu ja aktsiaseltsi puhul juhatuse liikme kinnitus õiguse kohta olla juhatuse liige (sarnaselt ÄS § 144 lg 3; § 250 lg 3).
25. ÄS § 485 lg 1 p 7 – eemaldada "allkirjanäidised". Allkirjanäidis on notariaalselt kinnitatud dokument, mille esitamise kohustusest on ÄS-s läbivalt loobunud.
26. ÄS § 485 lg 1 p 8 – lisada nõukogu liikmete nõusolekute esitamise kohustus, et vältida isiku sattumist nõukogu liikmeks nõusolekut andmata.
27. ÄS § 488 lg 4 - sõna „tulundusühinguks“ asendada sõnaga „tulundusühistuks“
28. 3. jao Pealkirjas „Osaühingu või aktsiaseltsi ümberkujundamine tulundusühinguks, täis- või usaldusühinguks“ sõna „tulundusühinguks“ asendada sõnaga „tulundusühistuks“.
29. ÄS § 498 lg 3¹ - sõna „tulundusühinguks“ asendada sõnaga „tulundusühistuks“.

Mittetulundusühingute seadus (MTÜS)

1. MTÜS § 21 lg 6 – täiendada sõnadega "mittetulundusühingu liikmete arv ja üldkoosolekul osalenud liikmete arv". Võimaldab kontrollida üldkoosoleku otsustusvõimet. Reeglina on mittetulundusühingu põhikirjas märgitud, millal on üldkoosolek otsustusvõimeline (osalevate liikmete minimaalne arv), protokollis liikmete arvu ja osalejate arvu märkimata jätmisel ei saa kontrollida koosoleku otsustusvõimet.
2. MTÜS § 28 lg 1¹ - täiendada sõnadega "üldkoosoleku protokoll või hääletusprotokoll". Kehtiva MTÜS kohaselt tuleb registripidajale esitada otsus. Reeglina pikendatakse juhatuse liikmete volitusi üldkoosolekul ning vormistatakse üldkoosoleku protokoll. Eraldi otsust ei vormistata, samuti puuduvad seaduses otsuse vormi- ja sisunõuded, mille järgi saaks registripidaja kontrollida otsuse vastavust mittetulundusühingu põhikirjale ja seadusele.
3. MTÜS § 44 lg 1 - täiendada sätet kandeavaldusele lisatavate dokumentidega, milleks on likvideerija määramise (MTÜS § 43 lg 1) korral likvideerija määramise otsus (kõigi liikmete ühise otsuse korral), üldkoosoleku protokoll või hääletusprotokoll. Kehtiva MTÜS kohaselt ei esitata registripidajale likvideerija määramise aluseks olevat dokumenti (juhul, kui likvideerija ei ole juhatuse liige), samas tuleb likvideerija vahetumise korral muudatuse aluseks olev otsus (MTÜS § 44 lg 1 teine ja kolmas lause).
4. MTÜS § 44 lg 1 - täiendada likvideerijate vahetumise või esindusõiguse muudatuse registrisse kandmise avaldusele lisatavate dokumentide loetelu dokumentidega „üldkoosoleku protokoll või hääletusprotokoll“. Kehtiva MTÜS kohaselt tuleb kandeavaldusele lisada otsus, mille vormi- ja sisunõuded seaduses puuduvad (v. a. kõigi liikmete ühise otsuse korral, MTÜS § 22 lg 3).
5. MTÜS § 51 lg 3 - lisada uue juhatuse liikme kinnitus õiguse kohta olla juhatuse liige (MTÜS § 8 lg 2)
6. MTÜS § 54 lg 2 - täiendada lausega "Dokumentide hoidja elu- või asukoht muudetakse dokumentide hoidja kandeavalduse alusel". Dokumentide hoidja elu- või asukoht kantakse registrisse (MTÜS § 54 lg 2), andmete muutmise korda sätestatud ei ole.
7. MTÜS § 62 lg 2 - jätta välja kavandatav teine lause „Juhul, kui mittetulundusühing ühineb äriühinguga, liidetakse ühinemisega seotud avaldused registris ja äriregistris ühte menetlusse.“ On üks register – äriregister, seega on lause eksitav.

8. MTÜS § 63 lg 4 - "Ühinemist ei saa vaidlustada pärast selle kandmist ühendava mittetulundusühingu registrikaardile." sõna „mittetulundusühingu“ asendada sõnaga „ühingu“.
9. MTÜS § 64 lõiked 4 ja 5 - jätta välja sõnad „registrisse või“.
10. MTÜS § 71 lg 2 - sõnastada teine lause „Juhul, kui mittetulundusühing osaleb jagunemisel koos mõne äriühinguga, liidetakse jagunemisega seotud avaldused äriregistris ühte menetlusse.“

Sihtasutuste seadus (SAS)

1. SAS § 19 lg 3 - täiendada sõnadega "nõukogu koosoleku protokoll". Kehtiva SAS kohaselt tuleb registripidajale esitada otsus. Reeglina pikendatakse juhatuse liikmete volitusi nõukogu koosolekul ning vormistatakse nõukogu koosoleku protokoll. Eraldi otsust ei vormistata, samuti puuduvad seaduses otsuse vormi- ja sisunõuded, mille järgi saaks registripidaja kontrollida otsuse vastavust sihtasutuse põhikirjale ja seadusele (v.a. SAS § 30 lg 2).
2. SAS § 16 lg 2, § 19 lg 3, § 34 lg 5 p 1 ja § 39 lg 4 - sisustamata on mõiste "erahuvides tegutsev sihtasutus".
3. SAS § 54 lg 1 - sõnad "Võlausaldajad peavad kahe kuu jooksul" asendada sõnadega „Võlausaldajad peavad nelja kuu jooksul“
4. SAS § 57 lg 2 - kavandatav kolmas lause sõnastuses " Kui kohus on otsustanud täiendava likvideerimise, võib ta asutajate otsuse alusel selle asendada tegevuse jätkamisega." Kas asutajate otsus peab olema konsensuslik või tuleks kaaluda MTÜS § 51 sarnase sätte sõnastuses "§ 56¹ Lõpetatud sihtasutuse tegevuse jätkamine
(1) Kui sihtasutuse lõpetamine on otsustatud asutajate poolt või nõukogu koosolekul, võivad asutajad või nõukogu kuni vara jagamise alustamiseni otsustada sihtasutuse tegevuse jätkamise või sihtasutuse ühinemise või jagunemise. Tegevuse jätkamise otsus on vastu võetud, kui selle poolt olid kõik asutajad või otsuse poolt hääletas üle 2/3 koosolekul osalenud nõukogu liikmetest.
(2) Kui otsustatakse tegevuse jätkamine, tuleb sama otsusega määrata uued juhatuse ja nõukogu liikmed.
(3) Likvideerijad peavad esitama avalduse tegevuse jätkamise kandmiseks registrisse. Jätkamise otsus jõustub selle registrisse kandmisest. Kandeavaldusele tuleb lisada juhatuse ja nõukogu liikmete nõusolekud.“

Tulundusühistuseadus (TÜS)

1. TÜS § 92 lg 3 - Täiendada lausega „Kandeavaldusele tuleb lisada juhatuse ja nõukogu liikmete nõusolekud“.

Korteriomandi- ja korteriühistuseadus (KrtS)

1. § 63 jj tühistamine - Kas see toob kaasa võimaluse korteriühistute ühinemiseks, jagunemiseks ja ümberkujundamiseks?

Äriseadustiku (ÄS) § 53 lõiked 4 ja 5 (kiirmenetlus) ja riigilõivu määrad äriühingute muutmiskannete osas.

Ühinguõiguse revisjon ei käsitle riigilõivude teemat registrimenetluses va sunniraha. Täna võetakse kiirmenetlusse kõik kandeavaldused, mis läbivad ÄS § 53 lõikes 5 sätestatud formaalse ja automaatse kontrolli ning ei ole kiirmenetlusest seadusega otsesõnu välistatud.

Kandeavalduse esitaja ei pea eraldi oma avaldust kiirmenetlusse suunama. Registripidaja peab kandeavalduse kiirendatud korras ja tavakande riigilõivu eest läbi vaatama ka juhul, kui kandeavalduse esitaja seda taotlenud ei ole, kuid kandevaldus on süsteemi poolt võetud kiirmenetlusse.

Täna ei tule kiirmenetluse muutmiskande kandeavalduselt tasuda kõrgemat riigilõivu võrreldes tavamenetlusega. Iga teise riigi poolt osutatava kiirteenuse (nt kiirpass, OÜ kiirmenetluse esmakanne) eest tuleb maksta kõrgemat riigilõivu võrreldes tavateenusega.

Kandeavalduse esitaja peaks saama valida, kas ta suunab oma kandeavalduse kiirmenetlusse ja maksab kõrgemat riigilõivu või saadetakse kandeavaldus tavamenetlusse kehtiva riigilõivumääraga.

/allkirjastatud digitaalselt/

Aivar Vimberg
ühingu liige, kohtunikuabi